

No: 267 – Menş e Adı

MALATYA DALBASTI KIRAZI

Tescil Ettiren

T.C. FIRAT KALKINMA AJANSI

Bu coğ rafi iş aret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 30.04.2014 tarihinden itibaren korunmak üzere 08.12.2017 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 267
Tescil Tarihi	: 08.12.2017
Başvuru No	: C2014/031
Başvuru Tarihi	: 30.04.2014
Coğrafi İşaretin Adı	: Malatya Dalbastı Kirazı
Ürünün Adı	: Kiraz
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Tescil Ettiren	: T.C. Fırat Kalkınma Ajansı
Tescil Ettirenin Adresi	: Turgut Özal Mah. Turgut Özal Bulvarı No.69/A Yeşilyurt / MALATYA
Coğrafi Sınır	: Malatya ili
Kullanım Biçimi	: Markalama

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Malatya Dalbastı Kirazı; bitki sistematüğinde *Rosales* takımının *Rosaceae* familyasının *Prunoideae* alt familyasında *Prunus* cinsi ve *Cerasus* alt cinsi içinde yer alır. Pomolojik özellikler bakımından *Bigarreau* grubu kirazlar içinde yer alan Malatya Dalbastı Kirazının özellikleri aşağıda sıralanmıştır:

1. Malatya Dalbastı Kirazının ağaçları, morfolojik özellikleri bakımından kuvvetli, yaygın dallı ve dik gelişme gösterirler ve 40-50 yıl kaliteli ve düzenli ürün verirler.
2. Malatya Dalbastı Kirazı, geç çiçek açar ve kendiyle uyumsuzluk gösterdiğinden (kendi çiçek tozlarıyla meyve bağlamadığından) meyve bağlamak için tozlayıcı çeşide mutlaka ihtiyaç duyar. Malatya Dalbastı Kirazının uygun tozlayıcıları Starks Gold, Bing ve Lambert çeşitleridir.
3. Meyveler iri, geniş ve kalp şeklindedir, olgun meyve rengi kırmızıdan siyaha doğru değişen koyu bir renktedir, meyve eti lezzetli ve suludur.
4. Meyvelerin fiziksel özellikleri şu şekildedir: Meyve ağırlığı 8-10 gr arasında; meyve eni 24-29 mm arasında; meyve sap uzunluğu 50-52 mm arasında ve çekirdek ağırlığı 0,4-0,5 gr arasındadır.
5. Olgun meyvelerden elde edilen meyve suyunun kimyasal özellikleri şu şekildedir: Suda Çözünür Kuru Madde (SÇKM) oranı %15-18 arasında; asitlik % 0,70-0,90 arasında ve pH değeri 3,5-3,8 arasındadır.
6. Malatya Dalbastı Kirazının yetiştirildiği bölgeler genelde dağlık bir yapıya sahiptir. Aşırı sıcakların yaşanmadığı ve serin iklim koşullarını sağlayan bu coğrafi konum sebebiyle; kaliteyi düşüren ikiz meyve oluşumu görülmez. Malatya Dalbastı Kirazı bu coğrafi bölgede soğuklama ihtiyacını da yeterince karşılar ve meyve bağlama sorunu yaşanmaz.
7. Yöre toprağı killi-tınlı karakterde ve su tutma kapasitesi iyi olup, Malatya Dalbastı Kirazının yetiştirilmesi için uygun yapıdadır.

Üretim Metodu:

Bahçe Tesisi: Malatya Dalbastı Kirazının özelliklerinin korunması için vejetatif yöntemlerle çoğaltılması gerekmektedir. Tohumla çoğaltma yönteminde açılma meydana geldiğinden özellikleri kaybolur, bu sebeple kullanılamaz. En uygun vejetatif çoğaltma yöntemi aşı ile çoğaltmadır. Aşı ile çoğaltmada; Ağustos ayı sonlarında durgun T göz aşısı ve ilkbahar başlangıcında kalem aşıları yapılır. Anaç olarak tohum anaçlarından Kuşkirazı (*Prunus avium*) ve Mahlep (*Prunus mahaleb* L.); klon anaçlardan ise SL64, Colt, Maxma 14, Gisel A 5 ve Gisel A 6 kullanılır. Bahçe tesisinde dikim planlamasına çok dikkat edilmelidir, plantasyonda mutlaka tozlayıcı çeşitlere en az 1/9 oranında yer verilir. Malatya Dalbastı Kirazı için en uygun tozlayıcılar, Starks Gold, Bing ve Lambert çeşitleridir. Dikim aralıkları 7x6, 7x7, 8x7 veya 8x8m'dir. Bodur yetiştiricilikte ise dikim aralıkları 2,5x5m veya 3x5m'dir. Fidan dikimi sonbaharda yaprak dökümünden itibaren, ilkbaharda ağaçlara su yürümesine kadar geçen devrede yapılır. Dikim öncesinde fidanlarda dikim budaması yapılır ve fidanlar aşı parselinden söküldükleri derinlikte dikilir. Dikimden sonra mutlaka can suyu verilir.

Yıllık Bakım İşleri:

Budama: Ağaçların düzenli ve kuvvetli bir taç meydana getirmeleri ve verim çağında daha uzun kalabilmeleri için budama önemlidir. Malatya Dalbastı Kiraz ağacı dik büyüyen bir taç oluşturur. Bu nedenle merkezi lider sistemi tercih edilir. Merkezi lider sisteminde ağaçların taç kısmında katlar oluşturularak; çam ağacına benzer bir şekil alması sağlanır.

Toprak İşleme, Sulama ve Gübreleme: Malatya Dalbastı Kirazı bahçelerinde toprağın havalandırılması, yağışlardan ve sulama suyundan faydalanılması ve yabancı ot kontrolü için ilkbahar ve sonbahar aylarında toprak işleme yapılır. Toprak işleme kök sistemine zarar vermeyecek derinlikte yapılır. Bunun için fazla meyilli olmayan, traktörün çalışabileceği arazilerde diskli tırmık kullanılır. Malatya Dalbastı Kirazının sulanmasında damla sulama ve mini yağmurlama sulama yöntemleri en uygun yöntemlerdir. Salma sulama yöntemi ile sulama yapılması durumunda ise ağaçların kök boğazına su temas etmeyecek şekilde sulama yapılır. Sulama aralığı iklim ve yağış durumuna göre belirlenir. Gübreleme; yaprak ve toprak tahliline göre, tahlil sonuç raporlarında belirtilen gübreleme tavsiyesine uygun olarak yapılır. Genel olarak sonbaharda fosfor ve potas içerikli gübreler, ilkbaharda ise azot içerikli gübreler verilir.

Hasat: Malatya Dalbastı Kirazının hasadı; Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri bölümünde belirtilen meyve özelliklerini sağladığı zaman (Haziran ayı ortalarında) yapılır. Buna göre; meyveler koyu kırmızı renk almalı, 8-10 gr ağırlığa ulaşmalıdır. Hasat, günün erken saatlerinde yapılır, meyveler sapsarı ile birlikte toplanır. Hasat sırasında bir sonraki yılın meyve gözlerine zarar verilmemelidir. Hasat edilen meyveler gölge ve serin bir yerde muhafaza edilir.

Zirai Mücadele: Verim ve kalite açısından hastalık ve zararlılarla etkin mücadele gerekmektedir. Kök boğazı çürüklüğü, bakteriyel kanser, kiraz sineği, kiraz sülüğü, haziran böceği ve yaprak delen hastalığı Malatya Dalbastı Kirazında karşılaşılan hastalık ve zararlılardan bazılarıdır. Zirai mücadele çalışmaları, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca yayınlanan Teknik Talimata uygun olarak yapılır.

Denetleme:

Malatya Dalbastı Kirazının teknik özelliklerinin uygunluğu, Fırat Kalkınma Ajansının koordinasyonunda oluşturulacak teknik komisyon tarafından denetlenir. Komisyonunda, Malatya Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Yeşilyurt Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü ile Kayısı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü teknik personellerinden olmak üzere en az 3 kişi görev alır. Denetimler, “Denetim Komisyonu Kontrol Listesi”ne göre rutin olarak yılda 2 kez, şikâyet halinde ve gerekli hallerde ise her zaman yapılır. Komisyonunda yer alan Malatya Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ile Yeşilyurt Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü, denetim yapılacak bahçe ve çiftçinin belirlenmesi, üretim alanının uygunluğunun kontrolü gibi görevleri üstlenir. Kayısı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü ise meyvenin bitkisel, fiziksel ve kimyasal özellikleri ile üretim metoduna uygunluğunu kontrol eder. Kontrol sürecinde gerekli analizler için kurum bünyelerindeki teknik teçhizatlar kullanılır.

Denetim komisyonu; denetimin gerçekleştirilmesi için kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan uzman tüzel veya özel kişilere yetki verme, alma, denetim raporlarını inceleme, firma başvuruları hakkında nihai kararları verme, idari kararları alma, işleyiş için gerekli önlemleri alma, hakların korunması bakımından yasal ve/veya hukuki süreçleri başlatma, takip etme işlemleri için yetkili olarak faaliyet gösterecektir.